

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสงค์จะศึกษาแนวคิดและความเป็นมาเกี่ยวกับระบบศาลซึ่งควรมีระบบพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถจัดองค์คณะผู้พิพากษา และผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสมกับคดีพาณิชย์และมีวิธีพิจารณาคดีที่สอดคล้องกับประเพณี (Custom) และทางปฏิบัติ (Practice) ในวงการค้าพาณิชย์

สำหรับประเทศไทยไม่มีการจัดระบบศาลพาณิชย์และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์แยกออกจากระบบกฎหมายแพ่งและกระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่ง ทำให้เกิดความสับสนและขัดแย้งทางความคิด เกิดข้อขัดข้องในการประกอบธุรกิจการค้าและพาณิชย์ของไทย กระทบความเชื่อมั่นในการลงทุนของผู้ประกอบการต่างประเทศที่ต้องการทำการค้าพาณิชย์กับประเทศไทย เกิดความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมในการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ ควรที่จะจัดให้มีกระบวนการพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับกระบวนการพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการค้าพาณิชย์มากขึ้นกว่าที่จะนำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาปรับใช้กับคดีพาณิชย์ดังเช่นในปัจจุบัน มีผลเป็นการลดปริมาณคดีพาณิชย์ขึ้นสู่ศาล เนื่องมาจากการบริหารจัดการทางคดีพาณิชย์ก่อนที่คดีจะนำขึ้นสู่ศาล การจัดให้มีระบบศาลและวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ที่เหมาะสมจะช่วยให้การระงับข้อพิพาททางการค้าพาณิชย์มีคุณภาพมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และความรวดเร็วมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม และหากสามารถจัดให้อยู่ในระบบเดียวกันกับคดีการค้าระหว่างประเทศได้ ก็จะเป็นผลให้ความล้าถ่วงในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ภายในประเทศกับคดีการค้าระหว่างประเทศลดน้อยลงหรือหมดไปได้ นอกจากนี้ หากมีการจัดให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์แยกต่างหากจากระบบวิธีพิจารณาความแพ่งไม่ว่าในรูปแบบใด จะทำให้สามารถปรับปรุงเนื้อหาของกฎหมายพาณิชย์ให้สอดคล้องกับประเพณีและแนวทางปฏิบัติทางการค้าพาณิชย์ได้ง่ายขึ้นและมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกิจการค้าพาณิชย์ของประเทศให้สามารถแข่งขันได้มากขึ้น และเป็นที่ยึดถือศรัทธาของบรรดาผู้ที่อยู่ในวงการค้าพาณิชย์มากขึ้น การทำสัญญาให้ใช้กฎหมายของประเทศอื่น

บังคับแก่คู่กรณี และการตกลงให้นำข้อพิพาททางการค้าพาณิชย์ไปฟ้องต่อศาลต่างประเทศจะลดน้อยลง ความเสียหายของพ่อค้าไทยเนื่องจากข้อตกลงดังกล่าวย่อมจะลดน้อยตามไปด้วย

ด้วยเหตุนี้ วงการค้าการลงทุนควรมีวิธีหรือกระบวนการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์เพื่อใช้สำหรับคดีพาณิชย์โดยเฉพาะ ควรมีองค์การระงับข้อพิพาททางพาณิชย์หรือศาลพาณิชย์ และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์โดยเฉพาะ การมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ที่เหมาะสมและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ค้าผู้ลงทุน เช่น วิธีการที่สะดวกและมีประสิทธิภาพในการส่งคำคู่ความและเอกสารในคดี ขั้นตอนการนำสืบพยานหลักฐานที่ให้บริการสืบพยานบุคคลแทนพยานเอกสาร แต่เน้นการสืบพยานเอกสารเป็นหลักในคดีที่ไม่ยุ่งยาก การสืบพยานโดยการประชุมทางจอภาพ (Video Conference) เพราะเมื่อเจตนาารมณ์ของการจัดตั้งศาลพาณิชย์มีเพื่ออำนวยความสะดวกให้พ่อค้าพาณิชย์ในการประกอบการค้าพาณิชย์ อีกทั้งต้องการความรวดเร็วในการพิจารณาคดีเพื่อลดหรือป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับกิจการจากการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ดังนั้น จึงต้องจัดความล่าช้าในการดำเนินคดีพาณิชย์ และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการพิจารณาคดีพาณิชย์ ประกอบกับการค้าพาณิชย์มีธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติทางการค้าในลักษณะที่แตกต่างจากหลักปฏิบัติทางแพ่ง วิธีพิจารณาคดีสำหรับคดีพาณิชย์จึงต้องมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากวิธีพิจารณาความแพ่งที่มีขั้นตอนและการดำเนินการที่ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน หากนำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับคดีพาณิชย์ บรรดาพ่อค้าพาณิชย์จะเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรมในการระงับข้อพิพาทของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายทางการค้าพาณิชย์และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีทางการค้าและพาณิชย์ในประเทศที่เป็นต้นแบบของระบบประมวลที่ใช้เป็นแบบอย่างในการจัดวางระบบกฎหมายไทย เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และญี่ปุ่นนั้น มีการแบ่งแยกระบบกฎหมายพาณิชย์ออกต่างหากจากระบบกฎหมายแพ่งอย่างชัดเจน ทั้งในด้านกฎหมายสารบัญญัติ และด้านกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ โดยในด้านกฎหมายสารบัญญัติได้จัดให้มีประมวลกฎหมายพาณิชย์แยกต่างหากจากระบบกฎหมายแพ่ง ส่วนด้านกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ก็มีการจัดระบบศาลพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะแยกต่างหากจากศาลแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งนี้ เพราะสภาพและลักษณะของนิติสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าพาณิชย์หรือระหว่างคู่กรณีในทางการค้าพาณิชย์นั้น มีความแตกต่างจากนิติสัมพันธ์ในทางแพ่งระหว่างปัจเจกบุคคลด้วยกันเองอย่างมากมายหลายประการ กฎเกณฑ์กติกาที่ถือกันว่าถูกต้องและเป็นธรรมในระหว่างปัจเจกบุคคลทั่วไป อาจจะเป็นกฎเกณฑ์กติกาที่ขัดแย้งกับประเพณีทางการค้า (Commercial Custom) หรือแนวทางปฏิบัติในวงการค้าแต่ละแขนง หรือแม้แต่แนวทางปฏิบัติระหว่างพ่อค้าที่เป็นคู่กรณี (Commercial Practice) อย่างรุนแรงก็ได้ ประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายหรือกฎหมาย

ลายลักษณ์อักษร (Civil Law) อย่างเช่น ประเทศฝรั่งเศส มีการจัดระบบวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์แยกต่างหากจากวิธีพิจารณาความแพ่ง อีกทั้งยังมีการแยกศาลพาณิชย์ออกเป็นเอกเทศจากศาลแพ่ง เนื่องจากมีความเข้าใจถึงรากฐานของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่ามีแนวความคิดที่แตกต่างกัน การจะนำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้กับวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์จึงไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง นอกจากจะสร้างความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการแล้ว ยังไม่สนับสนุนต่อการพัฒนาของระบบกฎหมายพาณิชย์อีกด้วย อันจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาในเชิงธุรกิจการค้าของประเทศที่ไม่เป็นไปตามหลักการค้าสากล ดังนั้น จึงควรมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์และมีองค์กรเพื่อทำหน้าที่ระงับข้อพิพาททางพาณิชย์หรือศาลพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะ ดังเช่นในประเทศฝรั่งเศสได้จัดให้มีศาลพาณิชย์ขึ้นเฉพาะ ในปัจจุบันประเทศฝรั่งเศสมีศาลพาณิชย์ จำนวน 191 ศาล ซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเฉพาะ เช่นเดียวกับศาลแรงงาน และศาลเกี่ยวกับการประกันสังคม โดยศาลพาณิชย์ในประเทศฝรั่งเศสมีเขตอำนาจพิจารณาชี้ขาดตัดสินคดีระหว่างพ่อค้าหรือระหว่างพ่อค้ากับบริษัทพาณิชย์และบุคคลที่ทำนิติกรรมทางพาณิชย์เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศที่ไม่มีการจัดตั้งศาลพาณิชย์ขึ้นเป็นศาลเฉพาะแยกต่างหากจากศาลอื่น แต่ก็มีการจัดตั้งแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นมาเพื่อพิจารณาชี้ขาดคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะ เช่นในประเทศเยอรมัน ซึ่งประเทศเยอรมันถือเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นต้นแบบระบบกฎหมายให้กับประเทศต่างๆ เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศสที่ก็เป็นต้นแบบของระบบกฎหมายประเทศหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ในเรื่องระบบศาลนั้นประเทศเยอรมันไม่ได้จัดตั้งศาลพาณิชย์ขึ้นเพื่อพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นเอกเทศเหมือนประเทศฝรั่งเศส แต่จัดให้มีแผนกคดีพาณิชย์ขึ้น โดยจัดองค์คณะของผู้พิพากษาในแผนกคดีพาณิชย์อันมีลักษณะหรือความเชี่ยวชาญทางคดีเป็นการเฉพาะของตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ถึงแม้ประเทศเยอรมันจะมีได้จัดให้มีระบบศาลพาณิชย์เป็นพิเศษ แต่สิ่งที่เห็นได้ชัดคือประเทศเยอรมันให้ความสำคัญกับองค์คณะผู้ทำการตัดสินชี้ขาดคดีพาณิชย์โดยผู้ชี้ขาดตัดสินคดีทางพาณิชย์ต้องมีลักษณะความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์เฉพาะ จึงจะสร้างความเป็นธรรม และมีความเหมาะสมแก่การดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ได้

อย่างไรก็ตามการจัดตั้งศาลใหม่ไม่ใช่เรื่องที่จะสร้างขึ้นโดยง่าย ต้องมีการศึกษาผลกระทบในหลายๆ ด้าน คำนึงถึงปริมาณคดีที่จะมาสู่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและพาณิชย์ อันจะต้องมีปริมาณคดีมากขึ้นต้องรองรับคดีที่เกิดขึ้น ได้เพียงพอ ต้องคำนึงถึงจำนวนบุคลากรที่มีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและพาณิชย์ ทั้งยังต้องคำนึงถึงจำนวนผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะที่จะมาตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทในคดีพาณิชย์ด้วย ดังนั้น เห็นว่าการจัดตั้งศาลเพื่อให้เป็นองค์กรระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นสิ่งที่จะต้องมีการพิจารณาแตกต่างหากจากศาลยุติธรรม ให้มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ใน

เบื้องต้นจึงควรนำไปจัดตั้งร่วมกับศาสตร์พหุสาขาทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นการประหยัดทั้งด้านงบประมาณ และมีศาลที่มีความชำนาญเฉพาะทาง มีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ มีวิธีพิจารณาคดีเฉพาะ มีองค์คณะผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เฉพาะด้าน มีขั้นตอนก่อนฟ้องคดีที่มีประสิทธิภาพเป็นรากฐานอยู่แล้ว อันจะส่งผลให้การดำเนินวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม สะดวกต่อคู่ความ และการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

เมื่อการปฏิรูปและการพัฒนาให้ได้มาซึ่งความยุติธรรมจำเป็นต้องมีอยู่อย่างต่อเนื่อง การจัดตั้งศาลพาณิชย์เป็นหนทางหนึ่งแม้อาจเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง แต่ก็เป็นที่สมควรทำและเป็นแนวทางที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากการปฏิรูปศาสตร์พหุสาขาทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศให้เป็นศาสตร์พหุสาขาทางปัญญาและพาณิชย์ และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีเกี่ยวกับการค้าพาณิชย์ทั้งภายในและการค้าพาณิชย์ระหว่างประเทศด้วย

จากปัญหาดังที่กล่าวมา จึงเกิดความพยายามในการปฏิรูปเขตอำนาจของศาสตร์พหุสาขาทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศให้มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ทั้งปวงโดยมิได้ครอบคลุมเฉพาะการค้าระหว่างประเทศเช่นเดิม ความพยายามดังกล่าวปรากฏในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาสตร์พหุสาขาทางปัญญาและพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพหุสาขาทางปัญญาและพาณิชย์ พ.ศ.

ร่างกฎหมายดังกล่าวจัดทำโดยคณะอนุกรรมการดำเนินการแยกคดีพาณิชย์ออกจากคดีแพ่งซึ่งมีศาสตราจารย์จรูญ ภักดีชนากุล เป็นประธาน ตามกรอบของคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนากฎหมาย ที่มีนายกรัฐมนตรีนั่งเป็นประธาน โดยมีการจัดการประชุมสัมมนาทางวิชาการ และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนแล้วจัดทำร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นขั้นตอน โดยการแยกระบบการพิจารณาคดีก่อนแล้วนำไปสู่การแยกกฎหมายพาณิชย์ออกจากกฎหมายแพ่ง ซึ่งระหว่างการร่างกฎหมายฉบับนี้คณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ อัยการ ทนายความ อาจารย์มหาวิทยาลัย และนักกฎหมายภาคเอกชน ทั้งสมาคมธนาคาร สภาอุตสาหกรรม และสภาหอการค้าไทย ระหว่างเดือนมีนาคม 2548 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2548 ที่กรุงเทพมหานคร 3 ครั้ง จังหวัดภูเก็ต 1 ครั้ง และจังหวัดเชียงใหม่ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง

นอกจากนี้ ในปี 2545 ได้มีข้อเสนอต่อประธานศาลฎีกาว่าควรต้องจัดให้มีแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นในศาลฎีกาก่อน แล้วจึงพัฒนาไปสู่การจัดระบบศาลพาณิชย์ ซึ่งข้อเสนอนี้ได้รับเสียงสนับสนุนจากผู้พิพากษาศาลฎีกาส่วนใหญ่ และได้รับความเห็นชอบในหลักการ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.) จัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจขึ้นเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ รวมทั้ง

รูปแบบและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของแผนกคดีพาณิชย์ที่จัดตั้งขึ้นนี้ จนในที่สุดในปี 2547 สามารถจัดตั้งแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นในศาลฎีกาได้สำเร็จ และนับเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นรูปธรรมสำหรับการพัฒนาระบบศาลพาณิชย์ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

อย่างไรก็ตาม ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีพาณิชย์จะต้องเพียงพอที่จะรองรับปริมาณคดีที่เกิดขึ้นได้ และศาลพาณิชย์ควรจะมีอยู่ทั่วทุกภาคเพื่อเป็นการกระจายความยุติธรรมแก่ประชาชนให้สะดวกในการฟ้องคดี ทั้งยังเป็นการพัฒนาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเดิมควบคู่ไปกับการจัดตั้งศาลพาณิชย์ด้วย นอกจากนี้ ผู้พิพากษาหรือผู้พิพากษาสมทบซึ่งนั่งพิจารณาคดีพาณิชย์ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางกฎหมายการค้าพาณิชย์โดยเฉพาะ ซึ่งผู้พิพากษาหรือผู้พิพากษาสมทบในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเดิมมีพื้นฐาน มีความชำนาญพิเศษ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศอยู่แล้ว จึงมีความเหมาะสมในการพิจารณาคดีพาณิชย์ ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีพาณิชย์ซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษที่มีวิธีพิจารณาคดี มีผู้ทำการพิจารณาพิพากษาคดี รวมไปถึงจนถึงความเหมาะสมของที่ตั้งของศาล ไปจนถึงขั้นตอนก่อนฟ้องคดีที่จัดให้มีระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อน มีกรอบระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่แน่นอน คือต้องพิจารณาคดีอย่างต่อเนื่องและต้องพิจารณาคดีให้เสร็จภายใน 1 ปี ส่วนการอุทธรณ์คดีพาณิชย์ให้อุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกาแผนกคดีพาณิชย์ อันจะทำให้คดีเสร็จเด็ดขาดได้เร็วขึ้น เป็นขั้นตอนกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และเกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ภายใต้องค์กรหรือศาลพาณิชย์ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อการพิจารณาคดีพาณิชย์โดยเฉพาะ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพปัญหาพบว่าการจัดระบบศาลพาณิชย์และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์มีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้สอดคล้องกับนานาประเทศและเกิดความคล่องตัว ความเป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจอย่างแท้จริง อีกทั้งจะสามารถพัฒนาระบบกฎหมายพาณิชย์ และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ให้เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของกิจการค้าพาณิชย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจากการศึกษาประกอบกับความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์ ผู้เขียนได้วิเคราะห์และเสนอข้อเสนอแนะ โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 การปรับปรุงระบบกฎหมายพาณิชย์ และกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นสิ่งที่จำเป็นและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การส่งเสริมกิจการค้าพาณิชย์ของไทย ทั้งจะช่วยเพิ่มพูนความยอมรับนับถือในระบบกฎหมายและการศาลของไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย ความจำเป็นและประโยชน์

ดังกล่าวนี้ถูกมองข้ามและปล่อยปละละเลยมาเป็นเวลากว่า 80 ปีแล้ว ควรจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับการค้าพาณิชย์ที่มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมากในปัจจุบัน

5.2.2 การจัดให้มีระบบศาลพาณิชย์ขึ้น โดยการขยายระบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่มีอยู่แล้ว ให้รับผิดชอบคดีพาณิชย์ภายในประเทศเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่งด้วย และเปลี่ยนชื่อเป็นศาลทรัพย์สินทางปัญญาและพาณิชย์ ซึ่งในระยะเริ่มแรกควรจะทำเขตอำนาจให้มีเหนือคดีพาณิชย์ที่สำคัญบางประเภทที่คู่ความทุกฝ่ายเป็นผู้ประกอบกิจการค้าพาณิชย์ ซึ่งเข้าทำนิติกรรมสัญญากันเพื่อประโยชน์ทางการค้าพาณิชย์ของตนโดยตรงเท่านั้น ดังเช่นขอบเขตกฎหมายพาณิชย์ในประเทศเยอรมัน แล้วจึงค่อยๆ ขยายขอบเขตให้กว้างขึ้นตามความเหมาะสมต่อไป

5.2.3 จัดให้มีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากวิธีพิจารณาคดีแพ่งสามัญทั่วไป เช่น

5.2.3.1 จัดให้มีระบบไต่ถามและประนอมข้อพิพาทที่ได้ผลดีกว่าระบบไต่ถามที่มีอยู่ในศาลแพ่ง ปล่อยให้การไต่ถามเป็นไปด้วยความยินยอมของกลุ่มความตลอดกระบวนการพิจารณาคดี โดยอาจให้นำการไต่ถามภาคบังคับมาใช้ด้วย

5.2.3.2 กระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์จะต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพทันต่อมาตรฐานและความคาดหวังของผู้ประกอบธุรกิจการค้าพาณิชย์โดยอาจต้องมีกรอบเวลาเร่งรัดเพื่อให้การพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยนอกจากจะต้องบัญญัติกรอบเวลาเร่งรัดไว้ในกฎหมายแล้ว ยังจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาในเรื่องบริหารจัดการคดีในศาลควบคู่กันไปด้วย เพื่อลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นต่อภาคธุรกิจ หรือกระทบต่อการค้าการลงทุน สร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5.2.3.3 ให้ศาลออกข้อบังคับกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการไต่ถามประนีประนอมยอมความ ในกระบวนการพิจารณา การยื่นพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐาน การบังคับคดีและวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาได้กว้างขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

5.2.3.4 ให้คู่ความมีสิทธิตกลงในเรื่องวิธีพิจารณาได้กว้างขวางมากกว่าที่เป็นอยู่ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแพ่ง แม้แต่ในเรื่องภาระการพิสูจน์ และการนำสืบพยานบุคคลแทนพยานเอกสารหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในพยานเอกสาร อันเนื่องมาจากต้องการความยืดหยุ่นในคดี ลดความเข้มงวด เน้นความคล่องตัวของการพิจารณาคดี โดยกำหนดรายละเอียดวิธีพิจารณาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและพาณิชย์ที่จะก่อตั้งขึ้นให้กว้างกว่าที่เป็นอยู่ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

5.2.3.5 ลดความเคร่งครัดในการผิดพลาดทางวิธีพิจารณาให้น้อยลงกว่าที่ถือปฏิบัติในคดีแพ่งสามัญ โดยถือตามหลักสากลที่เปิดโอกาสให้คู่ความสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดทางวิธีพิจารณาได้มากขึ้น ลดความเคร่งครัดแต่สร้างความยืดหยุ่นในทางวิธีพิจารณา และจำกัดการแพ้คดีเพราะข้อผิดพลาดทางวิธีพิจารณาให้น้อยลง

5.2.3.6 ปรับปรุงระบบการเก็บค่าธรรมเนียมศาล และความรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของคดีพาณิชย์ แม้การฟ้องคดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานดังเช่นการฟ้องคดีแพ่งทั่วไป แต่การเรียกเก็บค่าขึ้นศาลและกำหนดความรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมให้สูงขึ้น ก็เป็นไปเพื่อยับยั้งการฟ้องร้องกันโดยไม่จำเป็น และส่งเสริมซึ่งกันให้คู่ความใกล้เคียงประนีประนอมกันได้มากขึ้น

5.2.3.7 เพิ่มความสะดวกในการบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับลักษณะคดีพาณิชย์มากขึ้น สามารถบังคับคดีโดยกำหนดอายุความการบังคับคดีเหลือเพียง 5 ปี เพื่อการบังคับให้เป็นไปตามกระบวนการดำเนินวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และกำหนดให้คดีพาณิชย์ที่มีการใกล้เคียงประนีประนอมกันได้สามารถออกคำบังคับโดยไม่ต้องนำคดีเข้ามาสู่ระบบศาลอีก

5.2.3.8 ปรับปรุงวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาเพื่อคุ้มครองคู่ความให้ยืดหยุ่นมากกว่าที่เป็นอยู่ในคดีแพ่งสามัญ และในกรณีที่ฝ่ายลูกหนี้มีพฤติการณ์ฉ้อฉล หรือไม่สุจริตในทางที่จะหลีกเลี่ยงการบังคับคดี ก็ให้ฝ่ายเจ้าหนี้มีช่องทางที่จะขอคุ้มครองชั่วคราวได้ตั้งแต่ก่อนฟ้องคดี ซึ่งในปัจจุบันสามารถทำได้อยู่แล้วในคดีทรัพย์สินทางปัญญา สมควรขยายให้มาใช้กับคดีพาณิชย์ และการค้าระหว่างประเทศได้ด้วย

5.2.4 ถึงแม้การจัดตั้งศาลและแยกระบบวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ออกจากวิธีพิจารณาคดีแพ่งจะเป็นภารกิจที่ยุ่ยากเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบวิธีพิจารณาความในประเทศไทยซึ่งใช้มานานกว่า 80 ปี แต่จำเป็นต้องทำ ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุง และต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบรัดกุม เพราะเป็นงานเกี่ยวข้องกับการจัดระบบศาล ระบบกฎหมายและวิธีพิจารณาความขึ้นใหม่อีกระบบหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน

ทั้งนี้ จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการที่จะนำผลการศึกษาวิจัยไปพัฒนาและปรับปรุงระบบศาลและวิธีพิจารณาความเกี่ยวกับคดีพาณิชย์ให้มีความเหมาะสม เมื่อวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ในองค์กรระงับข้อพิพาทมีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีการพิจารณาคดีที่เป็นไปโดยรวดเร็ว สะดวก โดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการค้า และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการ

ส่งเสริมภาคธุรกิจการค้าพาณิชย์ในประเทศไทยอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนา
แก้ไข ปรับปรุง ระบบกฎหมายพาณิชย์สารบัญญัติได้อีกทางหนึ่งด้วย